

Vejledning til dansk i SRP

Dette dokument omhandler dansk i SRP på STX

Vejledningen præciserer, kommenterer, uddyber og giver anbefalinger vedrørende udvalgte dele af læreplanens tekst, men indfører ikke nye bindende krav.

Maj 2019

Citater fra læreplanen er anført i kursiv.

Sune Weile, fagkonsulent

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Hvad siger bekendtgørelsen?	3
<i>Studieretningsprojektet i 3.g</i>	3
<i>Relevante faglige mål</i>	4
<i>Relevante og forskellige metoder</i>	4
<i>Metodiske overvejelser</i>	5
<i>Metodetrekanten</i>	5
<i>Vejledning i SRP i dansk</i>	6
Dansk i SRP	7
<i>Valg af fag</i>	7
<i>SRP opgaveformulering i dansk</i>	7
<i>Dansksprogede tekster i dansk</i>	8
<i>Taksonomiske niveauer</i>	8
<i>Omfang af et værk i SRP</i>	9
<i>Tilknytning til undervisningen</i>	9
<i>Eksempler på opgaveformuleringer</i>	9
Samarbejde med andre fag	10
<i>Dansk og engelsk</i>	10
<i>Eksempler på opgaveformuleringer</i>	10
<i>Dansk og samfundsfag</i>	11
<i>Eksempler på opgaveformuleringer</i>	11
<i>Dansk og andre sprogfag</i>	12
<i>Eksempler på opgaveformuleringer</i>	13
<i>Dansk, matematik og de naturvidenskabelige fag</i>	14
<i>Eksempler på opgaveformuleringer</i>	14
<i>Dansk og musik</i>	15
<i>Eksempler på opgaveformuleringer</i>	16

<i>Formidlingsopgaven i dansk</i>	16
Vurdering af elevens artikel.....	17
Vurdering af elevens metadel.....	18
Eksempler på opgaveformuleringer	18
<i>Innovationsopgave i dansk</i>	19
Eksempler på opgaveformuleringer	20
<i>Dansk alene i SRP</i>	22
Eksempler på opgaveformuleringer	22

Indledning

Studieretningsprojektet (SRP) i 3.g er den afsluttende større opgave for eleverne i gymnasiet på STX. Det er bl.a. her de bliver målt på deres evne til at undersøge en kompleks faglig problemstilling og formulere sig i en akademisk skrivegenre.

Dette dokument har fokus på, hvad der er særligt for danskfaget, når det indgår i Studieretningsprojektet. Det gælder i forhold til fagets identitet, metoder og faglige mål. For mere generelle spørgsmål henvises til læreplan og vejledning for SRP.

Der henvises i denne vejledning til vejledninger fra 2019.

Hvad siger bekendtgørelsen?

Det overordnede formål med SRP (både det samlede treårige forløb samt opgaven til slut) er at styrke elevernes studieforberevende kompetencer og deres almene dannelse. I læreplanen for SRP står der, at:

Elevernes almindelige styrkes ved at arbejde med almene og videnskabsrelaterede områder, som overskrider det enkelte fag, og ved at udvikle og vurdere innovative løsninger på flerfaglige problemstillinger.

Elevernes studiekompetence styrkes ved, at de arbejder selvstændigt med at fordybe sig i faglige problemstillinger og områder. Gennem skriftlig og mundtlig fremstilling skal eleverne lære at dokumentere, at de kan undersøge, formidle og diskutere en kompleks flerfaglig problemstilling.

Danskfaget understøtter dette arbejde både i de enkelte forløb, herunder i DHO og dansk-historieforløbet, samt ved at kunne indgå i den afsluttende SRP-opgave til sidst i 3.g.

Studieretningsprojektet i 3.g

SRP er placeret i slutningen af 3.g og består af en skriftlig opgave og en mundtlig prøve. Til bedømmelse af den samlede præstation anvendes de faglige mål, som er beskrevet i læreplanen for SRP:

Eleverne skal kunne:

- *afgrænse, formulere og begrunde en problemformulering på baggrund af en kompleks faglig problemstilling*
- *besvare en stillet opgaveformulering, således at der er overensstemmelse mellem opgaveformuleringen og opgavebesvarelsen*
- *planlægge og gennemføre en undersøgelse af en problemstilling med anvendelse af viden, kundskaber og metoder fra indgående fag*
- *demonstrere faglig indsigt og fordybelse ved at beherske relevante faglige mål i indgående fag og ved at sætte sig ind i relevante nye faglige områder*
- *udvælge, anvende og kombinere forskellige faglige tilgange og metoder*
- *udvælge, bearbejde og strukturere relevant materiale*
- *gøre sig metodiske og basale videnskabsteoretiske overvejelser i forbindelse med behandling af en kompleks faglig problemstilling*

- skriftligt formidle et fagligt område og beherske fremstillingsformen i en faglig opgave, herunder citatteknik, noter, kildefortegnelse, omfang og layout
- mundtligt formidle et fagligt arbejde og de væsentligste konklusioner samt indgå i en faglig dialog herom.

Hvis studieretningsprojektet omfatter innovation, skal eleverne kunne udvikle og vurdere innovative løsningsforslag.

Ovenstående faglige mål er de samme, uanset hvilke fag der indgår. Det betyder, at en opgave i dansk fx ikke skal bedømmes med mere vægt på skriftlig formidling, blot fordi der er tale om dansk (med mindre der er tale om artiklen i en formidlingsopgave). Modsat skal det heller ikke betyde mindre i andre fag.

Relevante faglige mål

Der er særligt to faglige mål, som det i denne danskfaglige sammenhæng er væsentligt at se nærmere på. Det gælder de to faglige mål som omhandler de indgående fag. Der står, at eleverne skal kunne:

- *planlægge og gennemføre en undersøgelse af en problemstilling med anvendelse af viden, kundskaber og metoder fra indgående fag*
- *demonstrere faglig indsigt og fordybelse ved at beherske relevante faglige mål i indgående fag og ved at sætte sig ind i relevante nye faglige områder*

Disse to faglige mål beskriver, hvordan *danskfagets* faglige mål kommer i spil og skal bedømmes i en SRP.

Det er vigtigt, at det er elevens problemstilling, der danner udgangspunkt for undersøgelsen, så eleven ikke for tidligt lægger sig fast på bestemte metoder i faget. Det kan fx være en god idé at tage udgangspunkt i opgavens pentagon (Rienecker og Jørgensen: <http://dengode-opgave.dk/redskaber/pentagonen/>), som også er nævnt i dokumentet om DHO.

Hvordan de to faglige mål for SRP kan opfyldes, og dermed skal bedømmes, afhænger af den problemstilling, som eleven sætter sig for at undersøge. Skal eleven fx besvare en problemstilling, der har et litteraturhistorisk fokus, vil det faglige mål i danskfagets læreplan om at kunne *demonstrere viden om og kunne perspektivere til træk af den danske litteraturs historie, herunder samspillet mellem tekst, kultur og samfund* fylde væsentligt mere, end hvis eleven har valgt at arbejde med fx nyhedsjournalistik. I det tilfælde vil det faglige mål at kunne *demonstrere kendskab og forholde sig reflekteret til mediebilledet i dag* til gengæld være mere relevant.

Det er derfor vigtigt at være opmærksom på de krav, der bliver stillet i elevens opgaveformulering, når de relevante faglige mål skal vurderes.

Relevante og forskellige metoder

Det samme gælder det faglige mål for SRP, om at besvarelsen af problemstillingen skal ske med anvendelse af viden, kundskaber og metoder fra de indgående fag. Her er det igen vigtigt at være opmærksom på, hvad der er relevant i den konkrete sammenhæng.

Danskfaget indeholder en lang række metoder, som eleverne kan benytte sig af. Nogle metoder har faget tilfælles med andre fag fx diskursanalysen i samfundsfag eller engelsk.

Mens andre metoder er mere særegne for danskfaget i gymnasiet fx en række litterære læsemetoder.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at et fagligt mål for SRP er, at eleverne skal kunne *udvælge, anvende og kombinere forskellige faglige tilgange og metoder*. Det betyder, at eleven skal have flere metoder i spil, også hvis eleven vælger en enkeltfaglig opgave. Eleven kan sagtens i en SRP med samfundsfag og dansk vælge en diskursanalytisk tilgang i begge fag, så længe det ikke er den *eneste* metode, der bringes i anvendelse.

Kravet er således *ikke*, at opgaven *kun* skal kunne besvares med de to indgående fag, men at besvarelsen af opgaven kræver anvendelse af *forskellige* metoder.

Metodiske overvejelser

I Studieretningsprojektforløbet og i den daglige undervisning er eleverne blevet introduceret for forskellige metoder i dansk. Et fagligt mål i SRP er, at eleven skal kunne:

- *gøre sig metodiske og basale videnskabsteoretiske overvejelser i forbindelse med behandling af en kompleks faglig problemstilling*

Overvejelser om metoder i danskfaget vil grundlæggende kunne forstås, som elevens overvejelser om, hvorvidt en tekst eller problemstilling bedst undersøges med et litterært, et sprogligt og/eller et mediemæssigt perspektiv jf. vejledningen i dansk A. Hvert perspektiv har tilhørende metoder baseret på videnskabsfagets teoridannelser og traditioner, som undervisningsfaget ofte skærer til og kombinerer i den daglige undervisning. I en SRP vil metodeovervejelserne ofte indeholde et fokus på ligheder og forskelle mellem de to fag fx med fokus på analytiske tilgange. Her viser eleven sin forståelse for de ligheder, der måske ligger i fagenes fællesskab, og et indblik i de forskelle, der også kan ligge i fagenes analytiske tilgange. Disse overvejelser afhænger naturligvis af, hvilke fag eleven har valgt.

I vejledningen til SRP står at:

Det er ikke et krav i læreplanen, at det skriftlige produkt skal indeholde basale videnskabsteoretiske og metodiske overvejelser, men det er en mulighed for eleven at skrive et kortere afsnit med overvejelser om de metoder, der er brugt i forbindelse med udarbejdelsen af projektet eller fx i indledningen at gøre opmærksom på, hvorfor nogle metoder er valgt frem for andre. Dette kan danne udgangspunkt for inddragelse af basal videnskabsteori og metode ved den mundtlige prøve. (SRP vejledning, 2019)

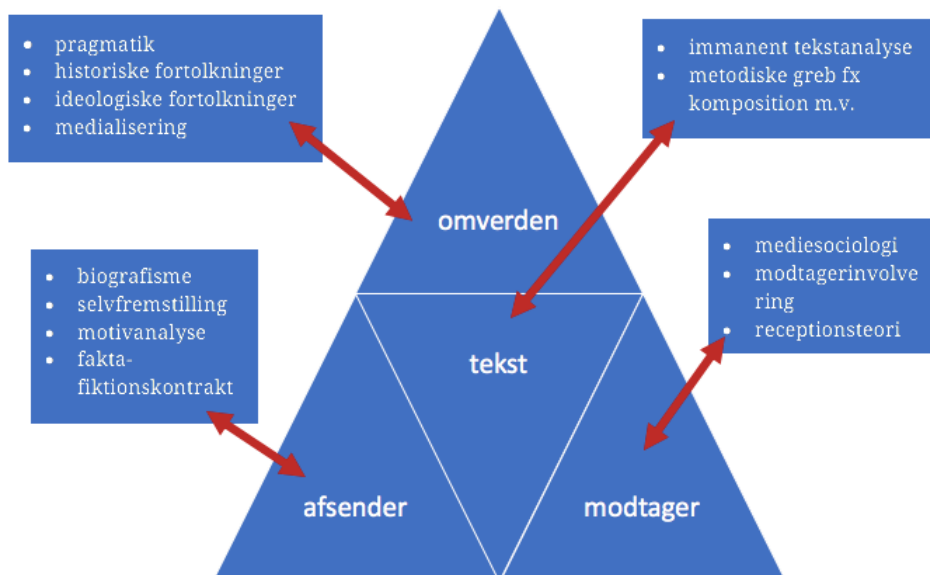
Det er således en mulighed for eleven i præsentationen af sin opgaveformulering at komme ind på, hvorfor nogle metodiske tilgange er valgt fremfor andre. Det kan også være undervejs i analysen af en dokumentarfilm, at eleven kan komme ind på, hvilke muligheder det ville give fx at arbejde med en diskursanalyse af filmen fremfor et fokus på de filmiske virkemidler.

Derudover er det et krav, at eleven gør sig videnskabsteoretiske og metodiske overvejelser til den mundtlige del af prøven, hvor eleven skal præsentere de væsentligste konklusioner.

Metodetrekanten

Til at understøtte metodeovervejelser i danskfaget er det oplagt, at eleven anvender Metodetrekanten, som er præsenteret i vejledningen for dansk A. Den præsenterer danskfagets

metoder som mere overordnede tilgange, der kan anvendes i både det litterære, det sproglige og det mediemæssige perspektiv, som visualiseret herunder:

Metodetrekantens styrke er, at den giver eleven mulighed for at overveje forskellige metodiske tilgange til teksten på baggrund af den problemstilling, som eleven har valgt at arbejde med. Der er også gode muligheder for, at eleven kan diskutere, hvorfor den konkrete tilgang giver ét svar, mens andre tilgange vil give andre svar. Til den mundtlige prøve i SRP kan eleven derfor på baggrund af metodetrekanten gøre sig mange overvejelser om danskfagets metodiske tilgange.

Vejledning i SRP i dansk

SRP-opgaven er som sagt elevens afsluttende projekt. Det betyder, at eleverne har været gennem samme proces tidligere i både DHO og SRO. Det er vigtigt at trække på de erfaringer, eleverne har med fra de tidligere opgaver og flerfaglige forløb.

Det anbefales, at skolen sørger for, at den feedback og feedforward eleverne har fået på deres tidligere opgaver samles et sted, hvor både elever og lærere har adgang til det fx i en elektronisk portfolio. Det giver mulighed for at spørge ind til både deres succesoplevelser: hvorfor gik det godt? Og deres mindre gode erfaringer: hvorfor gik det galt? Det kan være et godt udgangspunkt, når eleven skal i gang med planlægningen af arbejdsprocessen.

Bevidstgørelsen om arbejdsprocessens vigtighed styrker samtidig de metodiske overvejelser, som eleverne skal være i stand til at foretage. Det sætter fokus på, hvorfor eleven vælger en metode fremfor en anden og hvilke overvejelser, der ligger bag. Det er således oplagt, at læreren allerede undervejs i processen får eleven til at nedskrive korte refleksioner om arbejdet med opgaven. Det kan fx være i form af en dagbog eller lignende, hvor de noterer, hvilke mål de havde sat for dagen, og hvor langt de nåede.

Yderligere krav og gode idéer til lærerens vejledning i forbindelse med SRP findes i læreplan og vejledning for SRP.

Dansk i SRP

Valg af fag

I læreplanen for SRP står følgende om elevens valg af fag:

Studieretningsprojektet skrives som hovedregel i to fag, hvoraf mindst et fag er på A-niveau og mindst et fag er et studieretningsfag. Studieretningsprojektet skrives inden for et område og en faglig problemstilling, der giver mulighed for fagligt samspil mellem to fag, eleven har eller har haft. Projektets problemstilling behøver ikke at have lige stor vægt i forhold til de to indgående fag.

Der gives samtidig mulighed for, at studieretningsprojektet kan skrives i kun ét fag på A-niveau, hvis det valgte område og den faglige problemstilling egner sig bedst til et enkeltfagligt projekt. Vejlederen godkender det enkeltfaglige projekt efter en faglig dialog med eleven. Til grund for godkendelsen skal lægges vejlederens skøn af områdets og den faglige problemstillings egnethed som henholdsvis fler- og enkeltfagligt projekt samt elevens mulighed for at inddrage metodiske og videnskabsteoretiske overvejelser i projektet.

Det betyder, at SRP som udgangspunkt skal skrives i to fag. Men samtidig åbnes der mulighed for, at eleven skriver i et A-niveaufag alene dvs. også dansk A. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at hvis eleven vælger at skrive i dansk alene, så gælder de samme faglige mål, herunder at eleven skal gøre sig metodiske og videnskabsteoretiske overvejelser i projektet og at flere metoder skal indgå.

Langt de fleste emner i danskfaget vil være meningsfulde i samarbejde med andre fag, da fagets styrke også ligger i at kunne indgå i meningsfulde faglige samspil. I den forbindelse er det vigtigt at være opmærksom på, at der til den mundtlige prøve lægges vægt på elevens evne til at foretage metodiske, tværfaglige og basale videnskabsteoretiske overvejelser i forbindelse med projekter og valg af indgående fag, herunder argumentation for eventuelt valg af ét fag. Det er derfor vigtigt, at eleven i et sådant tilfælde kan argumentere overbevisende for, at problemstillingen egner sig til en enkeltfaglig opgave i dansk.

SRP opgaveformulering i dansk

Den gode opgaveformulering i dansk skal naturligvis opfylde de krav, læreplanen for SRP opstiller for alle fag:

Opgaveformuleringen skal:

- gøre det muligt for eleven at opfylde de faglige mål for studieretningsprojektet
- give mulighed for faglig fordybelse, der på væsentlige punkter ligger ud over undervisningen i mindst ét af projektets fag
- skal inddrage nogle aspekter eller være ledsaget af bilag, der ikke er blevet drøftet med eleven under vejledningen og ikke indgår i elevens problemformulering
- være konkret og afgrænset
- indebære, at de(t) indgående fag anvendes på et passende niveau

- være udformet således, at eleven har mulighed for at besvare opgaveformuleringen fyldestgørende inden for de tidsmæssige rammer for studieretningsprojektet.

Derudover kan der dog på baggrund af læreplanen i dansk A peges på en række krav og forhold, som gælder særligt for faget.

Dansksprogede tekster i dansk

Det gælder først og fremmest kravet om dansksprogede tekster i dansk. I læreplanen står, at:

Danskfaget beskæftiger sig med viden og kundskab om og undersøgelse af dansksprogede tekster i en national og global virkelighed.

Det er yderligere uddybet i vejledningen, hvor der står følgende:

Tekster i danskfaget består af dansksprogede tekster. Det betyder, at der som udgangspunkt ikke arbejdes med tekster på fremmedsprog, herunder engelsk, med mindre der er tale om autoriserede oversættelser. Undertekster på film betragtes ikke som oversættelse. En film skal betragtes som alle andre tekster i dansk og analyseres og fortolkes metodisk lige så grundigt og med samme grad af dokumentation. I flerfaglige sammenhænge vil en danskfaglig analyse af fx en film på et fremmedsprog, som indgår i samarbejdet, kunne understøtte tekstarbejdet. I et sådant samarbejde med fx engelsk om en engelsksproget film vil eleven kunne arbejde danskfagligt med fx filmiske virkemidler, komposition el.lign. Det vil i mange sammenhænge være oplagt, at der også foreligger en dansksproget tekst, som eleven skal arbejde med, således at de faglige mål i dansk sikres opfyldt. Det må bero på en vurdering i den konkrete sammenhæng.

Ovenstående betyder, at der som udgangspunkt arbejdes med dansksprogede tekster i dansk, herunder film. Hvis eleven i en SRP vælger en tekst, som ikke er dansksproget, fx en film, skal danskfaget arbejde med dimensioner af filmen, som ikke kræver analyse af tekstens udsagn (som vil være på fremmedsprog). Det vil i mange sammenhænge være uhenigtsmæssigt, da det kan risikere at ende dels med en overfladisk analyse og fortolkning af filmen dels medføre en række unødige krumspring fra elevens side, fordi der skal kunne henvises uden at citere på engelsk. I det tilfælde anbefales det, at eleven i stedet vælger det relevante fag på baggrund af det talte sprog i filmen.

Taksonomiske niveauer

De højeste taksonomiske niveauer i danskfaget er blandt andet fortolkning, diskussion og vurdering. I udarbejdelsen af en opgaveformulering i dansk er det vigtigt, at eleven får mulighed for at arbejde med faget på dets højeste taksonomiske niveau jf. SRP-læreplanens krav om, at faget skal kunne *anvendes på et passende niveau*.

Dette forhold gælder særligt i arbejdet med analyse og fortolkning. Det forventes, at der i arbejdet med fx skønlitterære tekster også indgår et fortolkende niveau og at det derfor fremgår af opgaveformuleringen. Det er ikke nok, at en opgaveformulering stiller krav om en analyse af fx Morten Papes *Planen* (2015). Her skal der også stilles krav om en fortolkning, så det sikres, at både læreplanen for SRP er opfyldt samt det faglige mål i læreplanen for dansk om at kunne *analysere, fortolke og perspektivere fiktive og ikke-fiktive tekster i alle medier*. I den forbindelse er det også vigtigt at pege på, at der i læreplanen ikke skelnes

mellem fiktive og ikke-fiktive tekster, når der arbejdes med fortolkning. Begge genrer kan fortolkes. Eleven kan således sagtens arbejde med at analysere og fortolke en dokumentarfilm.

Omfang af et værk i SRP

I arbejdet med en SRP er det altid vigtigt at være opmærksom på læreplanens krav om, at opgaveformuleringen skal *være udformet således, at eleven har mulighed for at besvare opgaveformuleringen fyldestgørende inden for de tidsmæssige rammer for studieretningsprojektet*. Det vil altid være en vurdering i forhold til den konkrete problemstilling, hvor meget tekst det vil være hensigtsmæssigt for den enkelte elev at arbejde med indenfor den tidsmæssige ramme. Hvis eleven har fokus på at undersøge et motiv på tværs af litteraturhistoriske perioder, vil det være oplagt at arbejde med mindre uddrag af tekster eller dele af digtsamlinger. På den anden side vil det i opgaver med fokus på værkanalyse ofte være en god idé at lade eleverne arbejde med det samlede værk, så udvikling og komposition i fx en roman bliver tydeligt for eleven.

Tilknytning til undervisningen

I læreplanen for SRP står, at:

Studieretningsprojektet kan udarbejdes i forlængelse af faglig viden og metoder, som er indgået i den enkelte elevs undervisning i de(t) fag, som studieretningsprojektet omfatter. Dog kan studieretningsprojektet ikke begrænses til fagligt indhold, der allerede er indgået i elevens undervisning, idet der skal indgå faglig fordybelse i form af nyt materiale, nye faglige vinkler eller et nyt fagligt område. Det skal sikres, at der ikke kan ske genanvendelse af afsnit fra besvarelser, som tidligere er blevet afleveret og rettet.

Det er en vigtig pointe, at eleven gerne må anvende den viden, som er oparbejdet i undervisningen. Det betyder, at eleven også kan arbejde med områder af faget, som der er arbejdet med i undervisningen både mundtligt og skriftligt. Eleven kan have skrevet en analyserende artikel om et digt af Yahya Hassan, og ønsker nu at arbejde med digtsamlingen i sin SRP. Det må eleven gerne, så længe det ikke er de to samme digte, der er genstand for analyse og fortolkning i elevens SRP. De kan fx inddrages i en perspektivering i stedet.

Det kan også være, at eleven har udarbejdet en aflevering om et uddrag af en roman, og herefter ønsker at analysere og fortolke den samlede roman. Det er også en mulighed, så længe opgaveformuleringen rækker udover det, som eleven tidligere har arbejdet med.

Der kan også arbejdes med værker fra en litterær periode, som der tidligere er arbejdet med i undervisningen. Det skal blot sikres, at der indgår fagligt indhold, som ligger udover det, der er gennemgået i undervisningen. Det kan fx være, at der er arbejdet med universalromantikken i dansk. Det ønsker eleven at skrive en SRP om. Opgaveformuleringen tager således udgangspunkt i et område, som der er arbejdet med i undervisningen, men indeholder dele, som der ikke er arbejdet med. Det kunne fx være at sammenligne de to perioder i Danmark og England. Eller at sammenligne to konkrete tekster, som der ikke tidligere er arbejdet med.

Eksempler på opgaveformuleringer

De resterende afsnit af dokumentet indeholder en række flerfaglige eksempler på opgaveformuleringer. Opgaveformuleringerne er ikke eksemplariske, men kan give et billede af, hvordan de *kan* se ud.

Der findes ikke en bestemt måde, en opgaveformulering skal se ud på. Derfor er der eksempler på både opgaveformuleringer opstillet som mere undersøgende spørgsmål og eksempler opbygget efter Blooms taksonomier.

Førstnævnte eksempler hænger godt sammen med bl.a. opgavens pentagon (Rienecker og Jørgensen: <http://dengodeopgave.dk/redskaber/pentagonen/>), som kan understøtte elevens arbejde med udformningen af både problemstilling, problemformulering og den færdige SRP. Pentagonen kan undervejs understøtte elevens refleksion over blandt andet formål, fremgangsmåde og metode.

Samarbejde med andre fag

Dansk og engelsk

Som humanistiske fag ligger dansk og engelsk naturligt tæt på hinanden særligt i arbejdet med kulturprodukter som fx litteratur og film. Der er naturligvis også forskelle. Blandt andet den helt oplagte, at engelskfaget arbejder med engelsksprogede tekster, mens danskfaget er forpligtet på at arbejde med dansksprogede tekster i SRP.

Når dansk og engelsk skal samarbejde i en SRP, er det vigtigt at holde sig for øje, at der i besvarelsen af problemstillingen kan indgå forskellige metoder. Det er forholdsvis ukompliceret, når der arbejdes med forskellige tekstgenrer i de to fag fx en film i dansk og en roman i engelsk. Her er det helt oplagt, at der indgår to forskellige metoder.

Hvis fagene har samme tekstgenre som analyseobjekt, fx en dansk og en engelsk roman, er det vigtigt, at eleven er bevidst om, hvilke metoder der anvendes i arbejdet med de to tekster. Det kan fx være en bestemt læsemetode i dansk som (fx psykoanalyse), som fokuserer på bestemte dele af romanen, mens engelsk kan arbejde med en anden vinkel indenfor de faglige mål i fagets læreplan. Eller at dansk indgår med to forskellige metoder i arbejdet med den konkrete tekst.

Det samme kan gøre sig gældende i et samarbejde om fx nyhedsmedier i Danmark og England. Her kan der fx arbejdes med en analyse af udvalgte artikler i både dansk og engelsk med fokus på diskursanalyse og nyhedskriterier.

Eksempler på opgaveformuleringer

Eksempel 1

Hvordan skildres ungdommen i litteraturen i 1950erne i USA og Danmark?

Hvad er "ungdom" som begreb, hvordan udvikler det sig i henholdsvis USA og Danmark i 1950erne og hvordan skildres det i litteraturen i udvalgte værker?

Hvordan kommer begrebet ungdom til udtryk i forholdet mellem personer og miljø henholdsvis i J.D. Salingers *Catcher In The Rye* og Klaus Rifbjergs *Den kroniske uskyld*?

Hvilken rolle spiller litteraturen i udviklingen af unges identitet i USA og Danmark sammenlignet med 1950'erne og hvorfor?

Eksempel 2

Hvordan skildres ungdommen i litteraturen i 1950'erne i USA og Danmark?

Der ønskes en redegørelse for ungdomsbegrebets udvikling i USA og Danmark i 1950'erne med fokus på, hvordan dette kommer til udtryk i litteraturen.

Med udgangspunkt i redegørelsen ønskes en komparativ analyse af J.D. Salingers *Catcher In The Rye* (1951) og Klaus Rifbjergs *Den kroniske uskyld* (1958), hvor du bl.a. skal komme ind på forholdet mellem personer og miljø.

Endelig ønskes en diskussion og vurdering af, hvorvidt litteratur spiller en rolle for nutidens unge i USA og Danmark.

Eksempel 3

Hvordan blev Brexit dækket i henholdsvis den danske og den engelske presse og hvorfor?

Hvordan ser mediebilledet ud i henholdsvis Danmark og England, herunder væsentlige ligheder og forskelle?

Hvordan bliver Brexit fremstillet i tre artikler fra tre forskellige engelske dagblade i England, og hvilke nyhedskriterier og diskurser er gennemgående?

Hvordan bliver Brexit fremstillet i to artikler fra to forskellige danske dagblade i Danmark og hvilke nyhedskriterier og diskurser er gennemgående?

Hvilke ligheder og forskelle er der i pressens dækning af Brexit i henholdsvis Danmark og England, og hvilken betydning kan det have for befolkningens opfattelse af Brexit?

Dansk og samfundsfag

Dansk og samfundsfag har mange samarbejdsområder. Det gælder både indenfor det litterære felt, hvor særligt nyere danske romaner ganske ofte omhandler fx velfærdsstaten eller indvandring. Men det gælder også i det mediemæssige og sproglige perspektiv, hvor der både kan arbejdes med journalistik, taler og samfundsorienterede dokumentarfilm.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at litterære tekster ikke kan anvendes som empiri i samfundsfag. Eleven kan således ikke blive bedt om at redegøre for en sociologisk teori, fx om det senmoderne samfund, for herefter at anvende en roman som empiri til at sige, at det senmoderne samfund faktisk findes.

Det samme gør sig gældende den anden vej rundt. Samfundsfaglige teorier kan ikke være analysemodeller i danskfaget for så bliver de faglige mål i danskfaget ikke opfyldt. Det betyder, at Bourdieus teorier om social arv ikke kan anvendes som analysemodel i en danskfaglig analyse og fortolkning af en roman.

Til gengæld kan en analyse og fortolkning af en roman som fx *Submarino* (2007) sige noget om, hvordan social arv skildres i litteraturen. Det er vigtigt at gøre sig denne forskel bevidst, da det har stor betydning for, hvilke faglige mål eleven har mulighed for at opfylde.

Eksempler på opgaveformuleringer

Eksempel 1

Hvordan påvirker social arv og social ulighed individ og samfund?

Hvad er social ulighed, social arv og social mobilitet i Danmark? Inddrag statistik og sociologiske teorier.

Hvordan fremstilles de to brødres udvikling i Jonas T. Bengtssons roman *Submarino* (2007), og hvilken betydning har miljøet for deres udvikling?

Hvilken betydning har social arv og social ulighed i Danmark? Inddrag *Submarino* samt ideologier og sociologiske teorier.

Eksempel 2

Hvordan påvirker social arv og social ulighed individ og samfund?

Foretag en analyse og fortolkning af Jonas T. Bengtssons roman *Submarino* (2007) med fokus på de to brødres udvikling.

Redegør for social ulighed, social arv og social mobilitet i Danmark. Du skal inddrage statistik og sociologiske teorier i redegørelsen.

Diskuter i hvor høj grad social arv og social ulighed er et problem i Danmark. I diskussionen skal du inddrage *Submarino* samt ideologier og sociologiske teorier.

Eksempel 3

Hvad er fremmedfrygt og hvordan kommer det til udtryk i medierne?

Hvad er frygten for de fremmede i det senmoderne samfund, og hvor kommer det til udtryk? Inddrag kvantitative og kvalitative data samt sociologiske teorier i din redegørelse.

Hvordan skildres "de fremmede" i et afsnit af DR1's dokumentarserie *Da krigen kom til Toftlund* (2015) af Lisbeth Dilling & Michael Plejdrup og hvordan understøtter de filmiske virkemidler skildringen af frygten for de fremmede?

Hvilken betydning har fremmedfrygt for polariseringer i samfundet, og hvilken betydning har mediernes fremstilling for fremmedfrygten? Inddrag *Da krigen kom til Toftlund* (2015) af Lisbeth Dilling & Michael Plejdrup, andre relevante eksempler, statistik og teori om mediernes effekt i diskussionen.

Dansk og andre sprogfag

I samarbejdet med andre sprogfag fx spansk, italiensk, tysk gælder de samme retningslinjer som i samarbejdet med engelsk. Når dansk og et andet sprogfag skal samarbejde i en SRP er det igen vigtigt at holde sig for øje, at opgaveformuleringen lægger op til at den skal besvares gennem anvendelse af forskellige metoder. Det er forholdsvis ukompliceret, når der arbejdes med forskellige tekstgenrer i de to fag fx en film i dansk og en roman i tysk. Her er det helt oplagt, at de to fag arbejder med forskellige metoder.

Hvis fagene har samme tekstgenre som analyseobjekt fx en dansk og en tysk roman er det vigtigt, at eleven er bevidst om, hvilke metoder der anvendes i arbejdet med de to tekster. Det kan fx være en analyse og fortolkning med fokus på komposition, sprog og personernes udvikling og herefter en placering af teksterne i et litteraturhistorisk perspektiv.

Eller det kan være i et samarbejde om fx nyhedsmedier i Danmark og Tyskland, hvor eleven arbejder med udvalgte artikler i dansk med fokus på fx først nyhedskriterier og dernæst diskursanalyse.

Eksempler på opgaveformuleringer

Eksempel med tysk

Hvilke konsekvenser fik 2. verdenskrig for litteraturen i henholdsvis Vesttyskland og Danmark?

Hvad er karakteristisk for litteraturen i efterkrigstiden i henholdsvis Vesttyskland og Danmark?

Hvordan kommer efterkrigstiden til udtryk i Peter Seebergs roman *Bipersonerne* (1956) og i 4-5 kapitler efter eget valg fra *Haus ohne Hüter* (1954) af Heinrich Böll (inddrag motivet "Ordnung!" i den tyske tekst).

Hvilken betydning havde 2. verdenskrig for litteraturen i henholdsvis Vesttyskland og Danmark, herunder hos Seeberg og Böll?

Eksempel med tysk

Hvilke konsekvenser fik 2. verdenskrig for litteraturen i henholdsvis Vesttyskland og Danmark?

Redegør kort for efterkrigstiden som litterær periode i henholdsvis Vesttyskland og Danmark.

Foretag en analyse og fortolkning af 4-5 kapitler efter eget valg fra *Haus ohne Hüter* (1954) af Heinrich Böll og Peter Seebergs roman *Bipersonerne* (1956). Du skal inddrage motivet "Ordnung!" i den tyske tekst.

Vurder med udgangspunkt i ovenstående, hvilke konsekvenser 2. verdenskrig fik for litteraturen i henholdsvis Vesttyskland og Danmark.

Eksempel med tysk

Hvordan blev urolighederne i Chemnitz i (august og september 2018) dækket i henholdsvis den danske og den tyske presse og hvorfor?

Der ønskes en kort redegørelse for medie billedet i henholdsvis Danmark og Tyskland med fokus på ligheder og forskelle.

Foretag en analyse af anvendelsen af nyhedskriterier samt en diskursanalyse af tre artikler fra tre forskellige tyske dagblade med fokus på, hvordan urolighederne i Chemnitz fremstilles i Tyskland.

Foretag en analyse af anvendelsen af nyhedskriterier samt en diskursanalyse af to artikler fra to forskellige danske dagblade med fokus på, hvordan urolighederne i Chemnitz fremstilles i Danmark.

Diskuter baggrunden for ligheder og forskelle i pressens dækning af urolighederne i Chemnitz i henholdsvis Danmark og Tyskland og hvilken betydning det kan have for befolkningen.

Eksempel med fransk

Hvordan kommer eksistentialismen til udtryk hos Sarte og Kierkegaard?

Hvad er Sartres eksistentialisme, og hvor kan du se relationerne mellem Sartres og Søren Kierkegaards filosofiske tænkning?

Hvordan kommer 'valget' og 'gudsbegrebet' til udtryk i Sartres *Les jeux sont faits* (1947) samt et selvvalgt relevant afsnit af Søren Kierkegaard?

Hvordan kan Sartre og Kierkegaards tekster ses som udtryk for eksistentialismen?

Eksempel med fransk

Hvordan kommer eksistentialismen til udtryk hos Sarte og Kierkegaard?

Der ønskes en redegørelse for Jean Paul Sartres eksistentialisme. I denne redegørelse påvises relationerne mellem Sartres og Søren Kierkegaards filosofiske tænkning

Der ønskes en sammenlignende analyse og fortolkning af Sartres *Les jeux sont faits* (1947) med fokus på 'valget' og 'gudsbegrebet' samt et selvvalgt relevant afsnit af Søren Kierkegaard.

Giv en samlet vurdering af Sartre og Kierkegaards tekster som udtryk for eksistentialistisk tankegang.

Dansk, matematik og de naturvidenskabelige fag

Dansk, matematik og de naturvidenskabelige fag kan overordnet set indgå i et samarbejde på tre forskellige måder: (1) som en traditionel SRP, (2) i en formidlingsopgave eller (3) et innovativt projekt (de to sidste er beskrevet senere i dette dokument).

I dansk er det oplagt at arbejde med fx en roman, digtsamling eller en film om et emne, som kan have relation til det andet fag. På den måde kan man se på, hvilken betydning fx naturfænomener har for hovedpersonerne i et værk, og hvordan det fremstilles. Der er dog også andre muligheder.

I et mediemæssigt perspektiv er det fx muligt at arbejde med, hvordan et bestemt fænomen bliver fremstillet i en dokumentar eller i en række avisartikler. Det kunne fx være en analyse og fortolkning af en dokumentar om HPV-vaccinen, som der arbejdes med i dansk, mens man i et naturvidenskabeligt fag har et andet fokus på samme emne. Eller eleven kunne undersøge, hvordan udfordringerne for Danmarks klimatilpasning fremstilles i medierne.

I et sprogligt perspektiv kunne eleven undersøge politikernes sprog om miljø gennem diskursanalyser af udvalgte taler eller interviews, og i et naturvidenskabeligt fag undersøge konkrete eksempler gennem eksperimenter. Eller de kunne analysere, vurdere og til slut diskutere to artikler, som formidler viden om anoreksi på to forskellige måder, og så bagefter sammenligne med den viden, som de har fra biologi. Det er en opgavetype, som i mange sammenhænge vil kunne erstatte den traditionelle formidlingsopgave.

Eksempler på opgaveformuleringer

Eksempel bioteknologi

Hvorfor fravælger nogle piger HPV-vaccinen?

Forklar hvordan HPV-vaccinen virker.

Inddrag empirisk materiale i en analyse af HPV-vaccinens anvendelse og konstaterede bivirkninger.

Foretag en analyse og fortolkning af dokumentaren *De vaccinerede piger* (2015) af Signe Daugbjerg og Michael Bech med fokus på komposition og hvordan de filmiske virkemidler anvendes til at fremstille pigerne.

Diskuter hvordan HPV-vaccinen fremstilles i dokumentaren og sammenlign med den viden man har om vaccinens effekter.

Eksempel matematik

Hvordan kan matematisk indsigt bidrage til en dybere forståelse af livets kompleksitet beskrevet i Dage med Diam eller Livet om natten (1972)?

Foretag en analyse og fortolkning af Svend Åge Madsens *Dage med Diam eller Livet om natten* (1972) med fokus på komposition og fortællerforhold, herunder fortællerens udspaltningssprojekt og de mange muligheder, der dermed findes.

Gør rede for de grundlæggende egenskaber ved en random walk, og forklar, hvordan Pascals Trekant kan anvendes i beregningerne.

Gør rede for begreberne middelværdi og spredning for en random walk, og forklar, hvad man forstår ved samt normale og exceptionelle udfald.

Foretag en vurdering af, hvilken rolle matematik spiller i værkets tema og hvordan matematik kan anvendes til at forstå livets kompleksitet, herunder hvordan værket forholder sig til tilværelsen som en række af uendelige valgmuligheder. Foretag en perspektivering til tidens litterære strømninger, herunder særligt systemdigting og attituderelativisme.

Dansk og musik

Dansk og musik er oplagte samarbejdspartnere i SRP. Samarbejdet kan fx være gennem en analyse og fortolkning af en film i dansk, mens der arbejdes med filmmusikken i musik. Eller det kan være gennem en analyse af sange i musik, mens danskfaget arbejder med sangteksterne. I det førstnævnte tilfælde vil der i nogle tilfælde være mulighed for at arbejde med tekster, som ikke er dansksprogede, som det er vist i et eksempel herunder. Det gælder, hvis der i arbejdet med filmen særligt fokuseres på de filmiske virkemidler og altså ikke på personkarakteristik m.v. Lige præcis i samarbejdet mellem dansk og musik vil dette i nogle tilfælde være relevant, fordi der ofte vil være tale om film, hvor musikken, og derfor ofte også billedsiden, vil være mere eksperimenterende og dominerende. Det gælder fx von Triers *Dancer in the dark* (2000) og *Melancholia* (2011), hvor både lyd og billedside er så fremtrædende, at det giver mening som analyseobjekt.

I arbejdet med sangtekster vil det ikke være muligt at analysere og fortolke tekster, som ikke er dansksprogede, da der her vil være tale om næranalyse. Det er vigtigt at være opmærksom på, at sangtekster ikke er skrevet til at stå alene, men jo netop akkompagneret af musik, og derfor kan muligheden for dybdegående analyse og fortolkning af og til være

svær for eleven. Her er det vigtigt at overveje, om sangteksterne kan stå alene som analyseobjekt i en opgave eller om de skal suppleres med en tekst eleven skal sammenligne med. Det kan fx være i arbejdet med sangtekster af TV2, hvor eleven bliver bedt om at lave en sammenlignende analyse og fortolkning af et digt med samme tematik eller fra samme periode. Det vil ofte hjælpe eleven til at kunne nå op på et taksonomisk niveau, der svarer til et dansk A.

Eksempler på opgaveformuleringer

Eksempel på musik

Hvordan udtrykker musik og tekster et nybrud i 1970'ernes syn på kvindens rolle?

Giv en kort redegørelse for musikkens og litteraturens rolle for kvindekampen i Danmark i 1970'erne.

Giv en analyse og fortolkning af Jette Drewsens roman *Hvad tænkte egentlig Arendse* (1972) med særligt fokus på en karakteristik af hovedpersonen og de overvejelser, hun gør sig over sit eget liv.

Sammenlign romanens fremstilling af kvinderoller og parforhold med *Forår fatale* (1978) af Shit & Chanel og *Hej søster* (1975) af Trille.

Giv en musikfaglig analyse af de fire sange med henblik på brug af musikalske virkemidler.

Diskuter i forlængelse af redegørelsen og analysen, hvordan musikken og teksterne er udtryk for et nybrud i samtidens syn på kvindens rolle.

Formidlingsopgaven i dansk

I vejledningen for dansk A står der om formidlingsopgaven:

Et Studieretningsprojekt, der udarbejdes i et samarbejde mellem dansk og matematik eller dansk og et af de naturvidenskabelige fag, giver mulighed for at stille en opgave, hvor eleven skal behandle og formidle et fagligt område eller en faglig problemstilling i en populærvidenskabelig artikel, en såkaldt formidlingsopgave.

I en formidlingsopgave, hvor eleven skal formidle en konkret naturvidenskabelig eller matematisk problemstilling eller et emne i en populærvidenskabelig artikel, bedømmes bl.a. elevens evne til faglig formidling og formidlingsbevidsthed. Derfor kan de faglige mål i danskfaget ikke opfyldes ved, at eleven udarbejder en reklame, kampagnofilm el.lign., hvor den faglige formidling ikke står centralt.

For at sikre opfyldelsen af de faglige mål er en formidlingsopgave i SRP opbygget i en treleddet struktur. Én del indeholder elevens uddybende faglige redegørelse for problemstillingen eller emnet inden for matematik eller det naturvidenskabelige fag. Én anden del består af elevens populærvidenskabelige artikel, som formidler problemstillingen eller emnet til en bestemt målgruppe. Og tredje del udgøres af en såkaldt metatekst, hvor eleven fremlægger de formidlingsmæssige valg, som er truffet ift. indhold, sprog m.v. i udformningen af den populærvidenskabelige artikel. Rækkefølgen af de tre afsnit kan fremgå af opgaveformuleringen eller være op til eleven selv. Det er vigtigt, at der er tydelig sammenhæng mellem de tre dele af opgaven.

Af opgaveformuleringen skal formålet med formuleringen af den populærvideenskabelige artikel fremgå, fx i form af et overordnet spørgsmål.

I arbejdet med formidlingsopgaven er det vigtigt, at der i opgaveformuleringen indgår et krav om en vurdering af, hvorfor det pågældende emne skal formidles. Grundlaget for al formidling ligger i, hvorfor det er relevant at formidle. Hvis denne del ikke indgår i opgaveformuleringen, får eleven svært ved at forklare, hvorfor artiklen er udformet, som den er. For hvorfor overhovedet formidle det?

Det anbefales, at det allerede fremgår af det overordnede spørgsmål fx *Hvad er kryptering, og hvordan og hvorfor skal man formidle det til den enkelte forbruger?* Det giver eleven mulighed for at arbejde med konkrete afsender- og modtagerrelaterede forhold, som er en del af læreplanen i dansk.

Af samme grund er det vigtigt, at der i en formidlingsopgave indgår relevant teoretisk litteratur på samme vis som i andre opgaver. Når eleven i en litteraturhistorisk opgave skriver om romantikken som periode, så forventer vi en henvisning til litteratur om emnet. Det samme gælder i arbejdet med fx argumentationsformer, opbygning af artiklen i forhold til det retoriske pentagram, videnskabsjournalistik m.v. Det vil sjældent være nok, at eleven henviser til et par sider fra grundbogen om fx argumentation, som har været anvendt i undervisningen. Det vil under alle omstændigheder ikke opfylde kravet om, at eleven skal *give mulighed for faglig fordybelse, der på væsentlige punkter ligger ud over undervisningen i mindst ét af projektets fag* eller at faget indgår på *et passende niveau*. Det anbefales, at eleverne på samme måde som de ville anvende forskelligt materiale om dokumentarfilmen som genre eller romantikken som periode, også fordyber sig i, hvad faglig formidling er, og hvordan det praktiseres. Ellers er risikoen, at opgaven ikke opfylder de faglige mål i danskfaget i tilstrækkelig grad.

I vurderingen af formidlingsopgaven i SRP er det vigtigt at være opmærksom på, at den udarbejdede artikel er en del af bedømmelsesgrundlaget. Det betyder også, at artiklen tæller med i det samlede sideantal. I vurderingen indgår de faglige mål for SRP, herunder som tidligere nævnt de faglige mål i dansk.

Vurdering af elevens artikel

I vurderingen af artiklen kan indgå følgende faglige mål:

- *udtrykke sig præcist, nuanceret og formidlingsbevidst mundtligt, skriftligt såvel som multimodalt*
- *anvende centrale skriftlige fremstillingsformer (herunder redegøre, diskutere, analysere, fortolke og vurdere) med formidlingsbevidsthed*

Disse to faglige mål er helt grundlæggende i vurderingen af artiklen.

- *navigere, udvælge og forholde sig kritisk og analytisk til information i alle medier samt deltagere reflekteret i og bidrage til digitale fællesskaber*

Her kan indgå en vurdering af, hvilket materiale eleven har fundet og anvendt.

- *demonstrere viden om og reflektere over fagets identitet og metoder*

Her kan indgå en vurdering af, hvordan eleven anvender formidlingsdelen af faget.

- *undersøge problemstillinger og udvikle og vurdere løsninger, hvor fagets viden og metoder anvendes, herunder i samspil med andre fag.*

Her kan indgå en vurdering af, hvordan eleven har formået at løse formidlingsdelen af opgaven som en løsning på udgangspunktet for overhovedet at skulle formidle emnet. Hvis eleven fx skal formidle kryptering til en forbruger for at man bedre kan beskytte sig mod hacking, så må det indgå i vurderingen, om eleven lykkes med det.

Vurdering af elevens metadel

Metadelen skriver eleven på baggrund af sin egen artikel. Det forventes derfor, at eleven løbende henviser til dele af artiklen, når der argumenteres for de formidlingsmæssige valg, som eleven har truffet.

I vurderingen af metadelen kan indgå følgende faglige mål fra danskfagets læreplan:

- *analysere, fortolke og perspektivere fiktive og ikke-fiktive tekster i alle medier*

Eftersom eleven i princippet analyserer sin egen artikel, er det helt oplagt, at dette faglige mål indgår som en del af vurderingen af metadelen. Får eleven underbygget sine pointer med konkrete citater fra artiklen? Anvendes der fagbegreber i analysen af artiklen?

- *demonstrere viden om og reflektere over fagets identitet og metoder*

Det vil blandt andet indgå som en vurdering af metadelen, hvilke teorier eller metoder der ligger til grund for valg og fravalg i forbindelse med udarbejdelsen af artiklen. Er det fx det retoriske pentagram? Eller er det med udgangspunkt i argumentationsteori?

- *undersøge problemstillinger og udvikle og vurdere løsninger, hvor fagets viden og metoder anvendes, herunder i samspil med andre fag.*

Her kan som i vurderingen af artiklen indgå en vurdering af, hvordan eleven vurderer sin egen løsning af baggrunden for formidlingen af emnet. Er det lykkedes at formidle emnet til læseren?

Eksempler på opgaveformuleringer

Eksempel med matematik

Hvad er kryptering, og hvordan og hvorfor skal vi formidle det til forbrugere i Danmark?

Indfør begreberne modulo og kongruens modulo n . Forklar primfaktoriserings og Eulers ϕ -funktion. Bevis, at enkryptering og dekryptering med RSA ophæver hinanden. Enkryptér beskeden "hej" med en version af RSA med meget små primtal.

Udarbejd med udgangspunkt i din besvarelse af ovenstående en populærvidenskabelig artikel på 3-4 sider om forbrugerens datasikkerhed. Artiklens målgruppe skal være en typisk læser af tidsskriftet Illustreret Videnskab.

Opgaven skal enten inden eller efter din populærvidenskabelige artikel indeholde en metaopgavedel på 2-3 sider, hvor du argumenterer fagligt for dine formidlingsmæssige valg i forbindelse med artiklens indhold, argumentation, retorik, layout, opbygning ift. målgruppen m.v.

Diskuter hvorfor det er vigtigt at formidle viden om kryptering til forbrugere.

Eksempel med biologi

Kræft

Hvorfor rammes så mange af kræft og hvordan kan vi informere om årsager, udvikling og behandlingsformer?

Redegør for sygdommen kræft. Kom herunder ind på sygdommens årsager, udvikling og behandlingsformer.

Analysér udviklingen i antallet af personer, som lever med en kræftdiagnose (bilag1) og diskuter, om man kan opfatte kræft som en kronisk sygdom.

Udarbejd med udgangspunkt i din besvarelse af ovenstående en populærvidenskabelig artikel på 3-4 sider om kræft med fokus på årsager, udvikling og behandlingsformer. Artiklens målgruppe skal være en typisk læser af tidsskriftet Illustreret Videnskab. Artiklen skal rumme en behandling af udvalgte resultater inden for emnet

Opgaven skal enten inden eller efter din populærvidenskabelige artikel indeholde en metaopgavedel på 2-3 sider, hvor du argumenterer fagligt for dine formidlingsmæssige valg i forbindelse med artiklens indhold, argumentation, retorik, layout, opbygning ift. målgruppen m.v.

Diskuter anvendelsen af screeningsundersøgelser til forebyggelse af kræft i Danmark og kom med udgangspunkt i din artikel ind på, hvordan vi bedre kan oplyse befolkningen om forebyggelse. Inddrag bilag 2 (Tilbud om undersøgelse for kræft i tyk – og endetarm).

Innovationsopgave i dansk

I læreplanen for SRP står, at *hvis studieretningsprojektet omfatter innovation, skal eleverne kunne udvikle og vurdere innovative løsningsforslag*. Det er uddybet yderligere i vejledningen for SRP, hvor der står følgende:

Det er en mulighed, men ikke et krav, at studieretningsprojektet kan indeholde innovation. Der skal også i studieretningsprojekter, der omfatter innovation, foreligge et afsluttende, skriftligt produkt, som fagligt dokumenterer arbejdet. Kravene til dette det skriftlige produkt er grundlæggende de samme som til studieretningsprojekter uden innovation.

I et studieretningsprojekt med innovation vil udgangspunktet være, at eleven udvikler en løsning på et konkret/autentisk problem. Det vil derfor være naturligt, at elevens problemformulering og den stillede opgaveformulering lægger op til, at eleven skal undersøge et problem og udarbejde og vurdere et innovativt løsningsforslag. Ved et innovativt løsningsforslag forstås, at forslaget har værdi for andre og tilfører den konkrete sammenhæng noget nyt. Forslaget behøver ikke at være nyt i absolut forstand, men skal bidrage med noget nyt i den konkrete sammenhæng. En eksisterende løsning fra en anden sammenhæng kan således tilføre et uløst problem noget nyt i den undersøgte sammenhæng.

I danskfaget er der mange muligheder for at udarbejde innovative løsningsforslag både alene og i samarbejde med andre. Helt oplagt er naturligvis en række problemstillinger, hvor danskfaget kan arbejde med at undersøge og løse et problem med fokus på formidling for derefter at vurdere den konkrete løsning. Det kan fx være at udarbejde en løsning til at formidle et naturvidenskabeligt emne, som ikke tidligere er blevet formidlet (så der er tale

om noget nyt i den konkrete sammenhæng), der kan udarbejdes idéer til kampagner eller måske endda oversættelsesproblematikker mellem fx dansk og tysk.

Der kan også gives bud på mere overordnede problemer fx at få unge til at læse mere, engagere sig i civilsamfundet fx som frivillige eller deltage i politiske debatter. Det vigtigste er, at danskfaget skal kunne se sig fagligt i den konkrete sammenhæng dvs. kunne opfylde konkrete faglige mål i læreplanen.

Eleven prioriterer og begrunder i det skriftlige produkt og/eller til den mundtlige prøve med hvilken vægt, fag og faglige metoder anvendes i forskellige dele af udarbejdelsen og vurderingen af det innovative løsningsforslag. Fag og faglige metoder kan således anvendes ved undersøgelse af den faglige problemstilling, men også ved udarbejdelse af løsningsforslag og/eller til at vurdere løsningsforslag.

Danskfagets metoder kan i princippet anvendes i alle tre faser af udviklingen af et innovativt løsningsforslag. Hvis der skal udarbejdes en kampagne, kan faget undersøge, hvordan kampagner virker ved at analysere og fortolke andre eksempler. Herefter kan metoderne anvendes til at argumentere for, hvordan elevens eget bud på en kampagne skal udformes. Til slut kan eleven analysere og fortolke sit eget bud på en kampagne (eller udkastet hertil) for at argumentere for, hvorfor den virker eller ikke virker efter hensigten. Eleven kan jo blive klogere undervejs i processen.

Eksempler på opgaveformuleringer

Dansk og biologi/bioteknologi

Rygning

Hvilken sammenhæng er der mellem rygning og risikoen for udvikling af kræft, og hvordan kan vi udvikle kampagner, der får færre unge til at ryge?

Redegør for, hvad der kendetegner sygdommen kræft.

Undersøg ved hjælp af empirisk materiale, sammenhængen mellem rygning og risikoen for udvikling af kræft.

På baggrund af en analyse og fortolkning af kampagnen [en anden kampagne] skal du undersøge, hvordan kampagner virker.

Udarbejd et innovativt forslag til en kampagne, som kan få færre unge til at ryge.

Vurder dit forslag og diskuter, hvordan vi kan få færre unge til at ryge. Du skal inddrage din undersøgelse af sammenhængen mellem rygning og risikoen for udvikling af kræft i din diskussion.

Dansk og biologi

Litteratur og sundhed

Hvordan defineres sundhed og kan litteratursamtaler om sundhed understøtte, at man bliver hurtigere rask?

Redegør for begrebet sundhed.

Undersøg ved hjælp af empirisk materiale forskellige faktorer, der kan anvendes som indikatorer for sundhed.

På baggrund af en kortfattet analyse og fortolkning af en xx, skal du undersøge, hvordan litteratur kan sætte fokus på en selvvalgt problemstilling om sundhed.

Udarbejd et innovativt forslag til en litteraturworkshop, som kan sætte fokus på din problemstilling.

Vurder dit forslag og diskuter, hvordan litteraturworkshops kan sætte fokus på sundhed. Du skal inddrage din undersøgelse af sundhed i din diskussion.

Dansk og naturgeografi

Klimakamp

Hvad er baggrunden for klimaforandringerne i Arktis og hvordan kan en tale sætte fokus på klimaindsatsen?

Undersøg hvordan klimaet har ændret sig i Arktis siden 1979 og hvorfor netop Arktis rammes særlig hårdt af klimaforandringerne – inddrag data af både havisens isudbredelse og isvolumen.

På baggrund af en kortfattet analyse og fortolkning af en selvvalgt tale af Greta Thunberg, skal du undersøge, hvordan taler kan sætte fokus på en problemstilling.

Udarbejd et innovativt forslag til en tale [eller et andet produkt], som kan sætte fokus på klimaforandringerne i Arktis.

Vurder dit forslag og diskuter, hvilke dele af klimaforandringerne en tale [eller et andet produkt] kan sætte fokus på og hvilke dele den risikerer at overse. Du skal inddrage din undersøgelse af klimaforandringerne i Arktis i din diskussion.

Dansk og samfundsfag

Unge der stemmer

Hvordan kan unges valgdeltagelse påvirkes gennem kampagner?

Undersøg unges valgdeltagelse i sammenligning med andre aldersgruppers valgdeltagelse. Inddrag begrebet politisk socialisering i din undersøgelse.

På baggrund af en analyse og fortolkning af kampagnen xx skal du undersøge, hvordan kampagner virker.

Udarbejd på baggrund af dine undersøgelser et innovativt forslag til en kampagne, som skal få unge til at stemme.

Vurder styrker og svagheder i dit forslag. Inddrag din undersøgelse af kampagnen og af unges valgdeltagelse i sammenligning med andre aldersgruppers valgdeltagelse i din vurdering.

Ulighed

Hvad er social ulighed og hvordan kan et radiodrama sætte fokus på social ulighed i samfundet?

Undersøg social ulighed i Danmark med inddragelse af både sociologiske og økonomiske begreber samt kvalitative og kvantitative data.

Foretag en analyse og fortolkning af første afsnit af radiodramaet xx med fokus på, hvordan virkemidler, personer og dramaturgi understøtter temaet.

Udarbejd på baggrund af dine undersøgelser et innovativt forslag til et radiodrama, som kan sætte fokus på social ulighed i samfundet.

Vurder styrker og svagheder i dit forslag. Inddrag din undersøgelse af radiodramaet og af social ulighed i Danmark i din vurdering.

Dansk alene i SRP

Langt de fleste problemstillinger og emner i danskfaget vil være meningsfulde i samarbejde med andre fag, da faget i arbejdet med tekster altid har forhold med, som rækker ud over teksten. Samtidig er en af fagets styrker, at det kan indgå i mange forskellige faglige spil. Som nævnt tidligere giver læreplanen for SRP mulighed for, at eleven kan udarbejde en SRP i danskfaget alene, som det er beskrevet i læreplanen for SRP:

Der gives samtidig mulighed for, at studieretningsprojektet kan skrives i kun ét fag på A-niveau, hvis det valgte område og den faglige problemstilling egner sig bedst til et enkeltfagligt projekt. Vejlederen godkender det enkeltfaglige projekt efter en faglig dialog med eleven. Til grund for godkendelsen skal lægges vejlederens skøn af områdets og den faglige problemstillings egnethed som henholdsvis fler- og enkeltfagligt projekt samt elevens mulighed for at indtage metodiske og videnskabsteoretiske overvejelser i projektet.

I et sådant tilfælde er det dog vigtigt, at der inddrages forskellige metoder fra faget. Det kan fx være metoder fra forskellige perspektiver i faget eller det kan være forskellige metoder indenfor det samme perspektiv. Indenfor det litterære perspektiv kan eleven fx analysere og fortolke den samme tekst, men med forskellige læsemetoder.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at der altid tages hensyn til, om eleven har eller har haft et andet relevant fag, som kan belyse den pågældende problemstilling. Hvis det er tilfældet, vil det være naturligt, at dette fag indgår jf. læreplanen for SRP.

Derudover er det vigtigt at være opmærksom på, at der til den mundtlige prøve lægges vægt på elevens evne til at foretage metodiske, tværfaglige og basale videnskabsteoretiske overvejelser i forbindelse med projekter og valg af indgående fag, herunder argumentation for eventuelt valg af ét fag. Det er derfor vigtigt, at eleven i et sådant tilfælde kan argumentere overbevisende for, at problemstillingen egner sig til en enkeltfaglig opgave i dansk.

Eksempler på opgaveformuleringer

Naturbilleder

Hvordan kommer naturen til udtryk i naturalisme og symbolisme i dansk litteratur?

Redegør kort for henholdsvis naturalisme og symbolisme som litterær periode og skrivestil.

Foretag en sammenlignende analyse og fortolkning af *Marie Grubbe* (1879) af J.P. Jacobsen og *Pilefløjter* (1899) af Sophus Clausen med fokus på skrivestilen.

Vurder hvilken betydning skrivestilen har for beskrivelsen af naturen i de to værker og foretag en perspektivering til perioderne.

Læsemetoder i faget

Hvilken betydning har en læsemetode for vores fokus i læsningen af et værk?

Redegør kort for den socialhistoriske og fænomenologiske læsemetode.

Foretag en socialhistorisk og fænomenologisk analyse og fortolkning af *Kongens Fald* (1901) af Johannes V. Jensen.

Diskuter hvilken betydning en læsemetode har for fokus i læsningen af et værk. I din diskussion skal du inddrage vedlagte bilag [her vedlægges fx et eksempel på en anden læsning af romanen eller en diskussion af litteraturens betydning]

Dialekter i Danmark

Hvordan kommer dialekter til udtryk i Danmark, og er de ved at uddø?

Hvad er dialekter og hvor findes de i Danmark i dag?

Hvordan kommer dialekter til udtryk i [to-tre konkrete eksempler, som eleven skal analysere], og hvilken betydning har dialekter for identitetsdannelsen?

Er dialekter ved at uddø i Danmark, og hvilken betydning vil det have, hvis de uddør?